

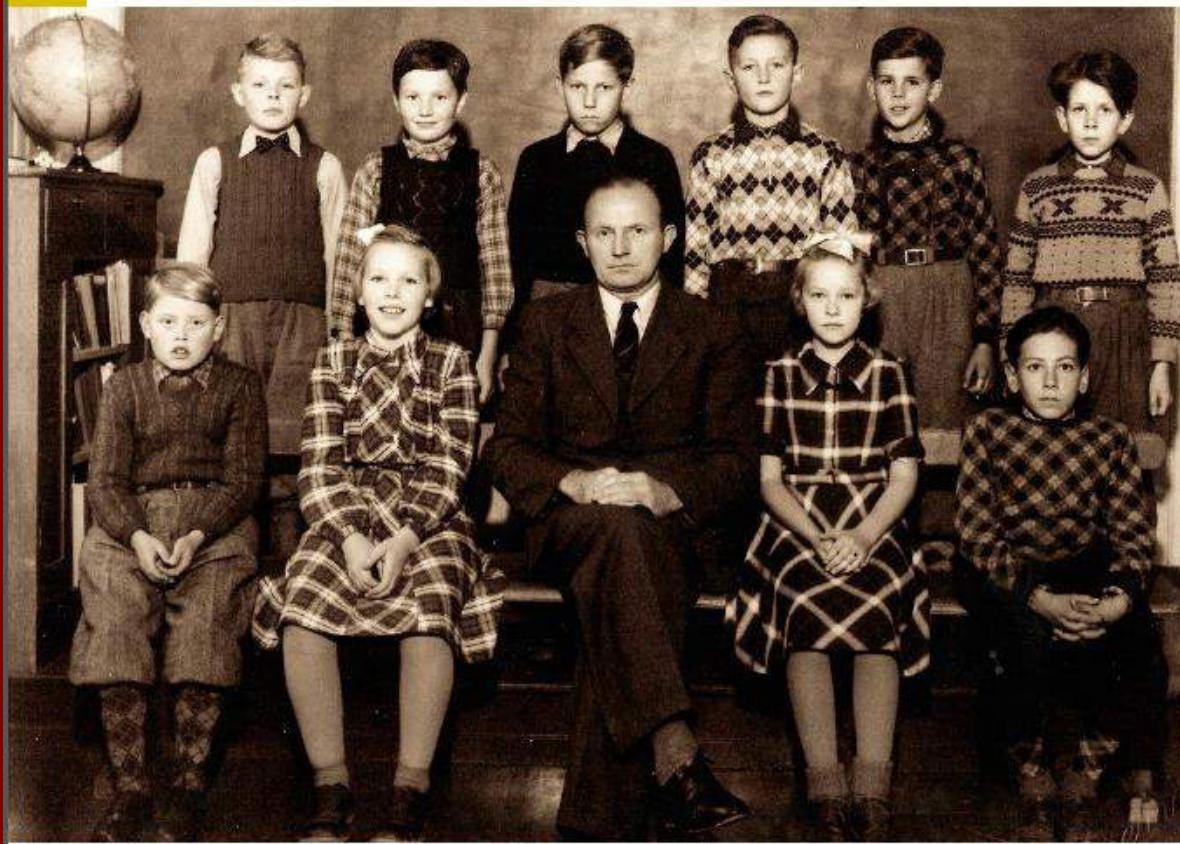
“Hva virker for gutta?”

Terje Ogden

Nasjonalt Utviklingscenter for Barn og Unge

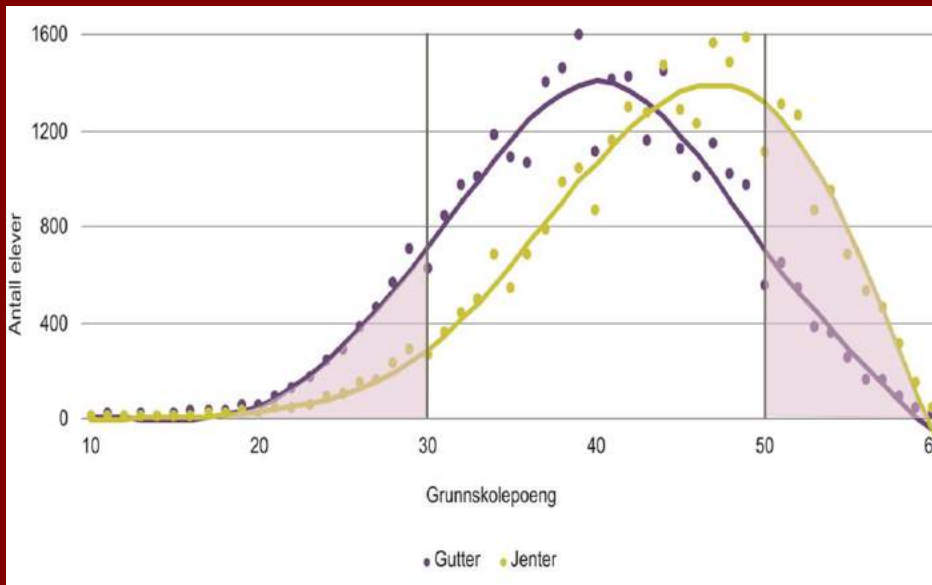
Nye sjanser – bedre læring

Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og utdanningsløp

«Tiltakene som foreslås skal gjøre guttene bedre, ikke jentene dårligere, og slik at alle elever får muligheter til å lykkes i skolen»

Gutter og jenter i grunnskolen

Grunnskolepoeng etter kjønn, 2018.
Utdanningsdirektoratet, 2018

Bekymring for elever, og særlig gutter som presterer dårlig, som ikke trives i skolen, som utagerer på ulike måter og som har lav motivasjon for tradisjonelt skolearbeid.

2,5 ganger så mange gutter fikk mindre enn 30 grunnskolepoeng og 2,5 ganger så mange jenter fikk 50 poeng eller mer,

Norge er et av landene med størst kjønnsforskjell i andelen lavtpresterende elever på ungdomstrinnet (Borgenovi mfl. 2018).

70% av elever som får spesialpedagogiske tiltak er gutter,

Norge er et av OECD landene med størst kjønnsforskjell i fullføring av videregående opplæring (Borgenovi mfl., 2018).

Kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner og underliggende sosiale og psykologiske mekanismer

- Jenter presterer bedre enn gutter i de fleste skolefag, og kjønnsforskjellene i jenters favør er større i Norge enn i resten av OECD-området på flere utfallsmål (særlig i lesing som øker fra 4. til 10. (Borgenovi mlf., 2018),
- Språkferdigheter vekter tungt i de fleste skolefag, både i prøver og eksamensoppgaver,
- Sosiale og psykologiske underliggende forhold, kan være vel så viktige forklaringer som de språklig/kognitive for å forklare kjønnsforskjeller i skoleprestasjoner, bl.a.
 - Sosioøkonomisk status, etnisk bakgrunn,
 - Planmessighet og selvregulering,
 - Atferd og sosiale ferdigheter,
 - Mestringsferdigheter.

Grunnopplæringen er dårlig tilpasset gutter som strever

- «Ansvar for egen læring» forklarer at utviklingen i skolen i økende grad har skjedd på de skoleflinke og ressurssterke elevenes premisser, noe de lavtpresterende og umotiverte guttene kan ha tapt på,
- Alternative opplæringstiltak (bl.a. friluftsliv, kantinedrift, bondegårder, båtprosjekter) har økt sterkt de senere årene, særlig i 8.-10. klasse, (ca 1700 elever) og flertallet er gutter,
- Spesialundervisning med en overvekt av gutter er ingen garanti for at elever tar igjen medelevenes sosiale/faglige forsprang, og kvaliteten er sterkt kritisert (bl.a. Barneombudet og Nordahl utvalget, 2018),
- Reduserte valgmuligheter Valgfagtilbudet i ungdomsskolen er kraftig redusert, og studieprogrammene i videregående skole er dårlig tilpasset guttenes interesser og preferanser, bl.a. idrettsfag, medier og kommunikasjon.

«Modningshypotesen»

- Forklarer at jenter utvikler seg tidligere og raskere enn guttene på mange områder (motorisk, kognitivt, språklig):
 - Forskjeller i språkutvikling viser seg allerede i de første leveår og jenter interesserer seg mer for språklig aktiviteter enn gutter i barnehage og skole,
 - Jentene leser mer, gjør mer lekser, men rapporterer også om mer 'skolestress',
 - Umodenhet knyttet til utøvende funksjoner gir mindre rasjonell kontroll over tanker og handlinger, mer impulsivitet og åpenhet for manipulering, utnyttelse og spenningssøking,
 - 'Skolemodenhet' aktualiserer spørsmålet om tilpasning mellom barn og skole,
 - Det har aktualisert diskusjonen om utsatt og fleksibel skolestart samt et ekstra skoleår etter grunnskolen (11.klasse).

KVIFOR ER
HO GLUPARE
ENN FRODE?

SMÅ JENTER ER
VANLEGVIS TO ÅR
FØRE GUTAR
I SAME ALDER!

© 1983 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

«Sårbarhetshypotesen»

- Forklarer at guttene kan være mer mottakelige, men også mer sårbare for miljømessige risikofaktorer, og mye tyder på at de mestrer stress og motgang dårligere enn jenter:
 - Mye tyder på at gutter er mer mottakelige for negative, så vel som positive miljøpåvirkninger i skolen, men også fra venner eller foreldre,
 - Mye tyder på at sårbarheten handler om reguleringsproblemer knyttet til oppmerksomhet, selvkontroll, planlegging og kognitiv fleksibilitet,
 - Stress kan utløses av bl.a. flyttinger, familiekonflikter og samlivsbrudd, avvisning og relasjonsbrudd, og mestringsferdighetene blant gutter varierer sterkt,
 - Gutter har en tendens til å reagere på stress med utagering, noe som skaper flere problemer i undervisning og skolemiljø, og fører til dårligere karakterer enn internaliserende reaksjoner.

Skolebaserte tiltak

- Kjønnforskjellene er mindre ved skoler med høy undervisningskvalitet, og tiltak for begge kjønn bør være kunnskapsbaserte og gjennomføres innenfor rammene av klassefelleskapet i en inkluderende skole,
- Elev-lærer relasjoner; Alle elever skal ha minst én stabil voksenkontakt i personalet, noe som særlig har vist seg å være særlig viktig for gutter,
- Mer praktisk rettet opplæring, høyere lærertetthet og mindre klasser,
- Skoleomfattende, kollektive tiltak:
 - Tilpasset undervisning, med klar struktur og tett oppfølging
 - Positive forventninger og forutsigbare konsekvenser,
 - Klasseledelse med oppmerksomt overblikk, og proaktive reaksjoner,
 - Bruk av mentorer, medlæring og samarbeidslæring,
- Økt elevaktivitet og –medvirkning i undervisningen, autonomistøtte.

Undervisningsbaserte tiltak

- Relevans og mening: undervisningstemaer og eksempler som er relevante fra elevenes perspektiv, knyttet til deres alderstypiske erfaringer og interesser,
- Sosial og emosjonell læring som fremmer reguleringsferdigheter, sosiale ferdigheter, mestringsferdigheter og selvinnsikt,
- Fremme leseaktiviteter – mer tid til lesing også utenom skoletid, variert og motiverende lesestoff for gutter,
- Utnytte gutters prestasjonsmotivasjon og legge inn elementer av konkurranse uten individuelle sammenligninger,
- Mer variert formidling med illustrasjoner, media, grafikk, demonstrasjoner og førstehåndserfaringer,
- «Å lære-å-lære» undervisning i lærings- og hukommelsesstrategier.

Tiltak for å forbedre gutters innsats i skolen?

- Flerfaglige team som koordinerer forebyggende arbeid og helhetlige tiltak, og som holder oversikt over situasjonen i hver klasse og identifiserer elever som står i fare for å henge etter i undervisningen.
- Utvidet kontakt med foreldre for å bedre kommunikasjon og felles støtte til frammøte og innsats på skolen (hjelp til å kontakte andre tjenester),
- Hjelp til å komme seg på skolen, til å fullføre oppgaver og være mer aktive,
- Tiltak som «bygger klassen som kollektiv» blant annet innskolingsaktiviteter, kulturelle prosjekter, klasseseturer og felles aktiviteter som gjør elevene bedre kjent, og som fremmer tilhørighet og samhold blant elevene.
- En innholdsreform og et kjernepensum, der fagplaner forenkles og moderniseres, og suppleres med nivåinndelte lærebøker og materiell.

«Guttas campus»

- Hva en sommerskole kan bidra med på sitt beste, og løfter fram «hva som virker»,
- Tar i bruk kunnskapen om hva som fremmer læring hos gutter; blant annet høy voksentetthet og tett oppfølging fra et variert personale,
- Et skoletilbud med innslag av personlig og sosial læring ('karakterstyrker' og 'dagens mann'),
- Et samkjørt personale med utvalgte, erfarne og særlig motiverte ansatte med gode relasjonsferdigheter,
- Et strukturert heldagsprogram som skifter mellom undervisning og fysisk aktivitet,
- Undervisningen er 'tett på', individuelt tilpasset, med positive forventninger og gode mestringsmuligheter,
- Daglige, individuelle tilbakemeldinger og individuelle samtaler,
- Tydelige regler som presenteres og håndheves på en konsekvent måte,

Gutteklasser
og pikeklasser?

Angst av Kvinnfolk

DEN UNDERSTIMULERTE GUTTE-KULTUREN

Is There a Cure?

The Debilitating Malady
Called Boyhood

